

Nõuandeid

Euroopa Parlamendi
valimisteks

***Kodanikuühiskond ja 2004. aasta Euroopa Parlamendi
valimised
Mis on kaalul?***

Ilmub act4europe kampaania ja
kodanikeühenduste kontaktgrupi initsiatiivil¹

Märts 2004

www.act4europe.org

¹ Eestikeelne tõlge Avatud Eesti Fondilt

SISUKORD

SISSEJUHATUS KODANIKEÜHENDUSTE KONTAKTGRUPILT	3
I. ÜLEVAADE EUROOPA PARLAMENDIST	4
Sissejuhatus	4
Euroopa Parlamendi koosseis	5
Fraktsioonid	6
Komisjonid	7
Euroopa Parlamendi volitused	9
Parlamendi kasvav poliitiline roll	12
II. LOBITÖÖ EUROOPA PARLAMENDIS / EP VALIMISED 2004	13
Sissejuhatus	13
Üldised nõuanded	14
Mida võib ette võtta Euroopa Parlamendi valimiste raames	15
III. NELJA SEKTORI HUVID EUROOPA PARLAMENDIS	18
Keskkond	18
Arengukoostöö	20
Inimõigused	24
Sotsiaalvaldkond	27
KODANIKUÜHENDUSTE KONTAKTGRUPP	31
IV. PARTEIDE KONTAKTID EUROOPAS	LISA

Sissejuhatus kodanikeühenduste kontaktgrupilt

2004. aasta on tõeline Euroopa Aasta: Euroopa Liitu astuvad 10 uut riiki, käivad läbirääkimised Euroopa Liidu uue põhiseaduse vastuvõtmiseks, toimuvad Euroopa Parlamendi (EP) valimised, tegevusse astub uus Euroopa Komisjon. Uued tuuled puhuvad nii Brüsselis kui kogu Euroopas, tuues kaasa ka uute liikmesriikide energia.

Euroopa Parlament on Euroopa Liidu ainus otse valitav institutsioon, mis esindab 470 miljonit Euroopa kodanikku. Kuid valijate madal valimisaktiivsus ning ilma laialdase demokraatliku legitiimsuseta uus Parlament oleks halb algus Euroopa integratsiooni uuele etapile. Hästiorganiseerunud kodanikuühiskonnal on huvi ja vastutus lülituda valimisprotsessi, et maksimaalselt õhutada valimistes osalemist.

Kodanikuühiskonnale on Euroopa Parlament eriti tähtis institutsioon: meie tegevus sõltub heast koostööst erinevate sektorite vabaühenduste vahel ja usalduslikest sidemetest Euroopa institutsioonidega. Euroopa Parlament on traditsiooniliselt olnud meie liitlane ühiskondlikus dialoogis ja on üha enam hakanud tunnustama ekspertarvamusi, mida kodanikeühendused talle esitavad ja nende panust Euroopa poliitikate kujundamisse. Erinevate liikmesriikide kodanikeühendustele on Euroopa Parlamendi saadikud olnud paremini kättesaadavad kui muud Euroopa Liidu institutsioonid. On aga teada, et vaid üks kolmandik Euroopa Parlamendi senistest saadikutest asub tööle uues parlamendis ja arvestades uute riikide 162 uut parlamendiliiget, võib öelda, et Euroopa Parlament alustab nüüd üsnagi uuenenud koosseisuga.

Kogu kodanikeühenduste võrgustikule tähendab see seda, et tuleb uuesti alustada usaldussuhete ja koostöösidemete sisseseadmist. Vajadus ühiskondliku dialoogi ja kodanikuühiskonna teemade läbiarutamiseks ja –vaidlemiseks on ilmne, samas ei tohi unustada ka vajadust laiendada senist teemade ringi. Erinevate riikide kodanikeühenduste ja nende valimisperioodi jooksul loodud uute sidemeteta oleks see raske ülesanne. Käesolev nõuannete kogum on mõeldud abiks rahvuslikele ja üleeuroopalistele kodanikeühendustele tegutsemiseks Euroopa Parlamendi valimiste perioodil. Eesmärgiks on sektoriteülese visiooni lisamine spetsiifilisematele kodanikeühenduste kampaaniatele, puudutagu see siis inimõigusi, keskkonnakaitset, sotsiaalküsimusi või arengukoostöö teemasid.

Me loodame, et siin toodud informatsioon on kasulik nii neile, kes on siiani osalenud act4europe kampaanias kui ka neile, kes alles kavatsevad ühel või teisel moel lülituda Euroopa projekti. Ärge kõhelge kontakteerumast act4europe keskbürooga, kui teil tekib küsimusi nõuandevihiku sisu suhtes või ükskõik millises teises valimiskampaanias puudutavas küsimuses.

Giampiero Alhadefi
President, Kodanikeühenduste kontaktgrupp²

Nicolas Beger
Koordinaator, Kodanikeühenduste kontaktgrupp, act4europe kampaania

Markus Held
Assistent, Kodanikeühenduste kontaktgrupp, act4europe kampaania

² Käesolevas dokumendis on kodanikeühenduste kontaktgrupi all mõeldud Brüsselis tegutsevat kontaktgruppi

I. Ülevaade Euroopa Parlamendist

Sissejuhatus

Vastavalt 1957. aastal sõlmitud Rooma lepingule koosneb Euroopa Parlament "Euroopa Ühenduseks liitunud riikide rahvaste esindajatest". Esialgu oli tegemist assambleega, kuhu kuulusid erinevatest riikidest määratud liikmed, alates 1979. aasta juunist valitakse aga Euroopa Parlamenti otse. **Seega on Euroopa parlament ainuke otsevalitav organ Euroopa Liidus.**

Euroopa Parlamendi legitiimsus tuleneb otsesest ühetaolisest valimisõigusest ja ta valitakse **viieks aastaks**. Parlamendi mõju on laiendatud ja volitusi püsivalt suurendatud rea lepete alusel, mis **on muutnud Euroopa Parlamendi konsultatiivsest assambleest seadusandlikuks parlamendiks**, millel on samasugused volitused nagu rahvusparlamentidel. Tänapäeval võtab Euroopa Parlament Ministrite Nõukogu kõrval vastu põhilise osa Euroopa Liidu seadustest, mis mõjutavad kogu Euroopa kodanikkonda.

Euroopa Parlamendi saadikud (**MEP'id**) valitakse proportsionaalse esindatuse alusel. Valimised viiakse läbi kas regionaalsel tasandil (näiteks Suurbritannias, Itaalias, Belgias), rahvuslikul tasandil (Hispaanias, Taanis) või segasüsteemi alusel (Saksamaal). Maastrichti leppe jõustumisest alates (1993) võib iga Euroopa Liidu kodanik, kes elab mõne teise Euroopa Liitu kuuluva riigi territooriumil valida või saada valituks oma elukohariigis.

Kuuendad Euroopa Parlamendi valimised toimuvad **10. kuni 13. juunini 2004. aastal**, vastavalt sellele, milline kuupäev selles vahemikus on mingis liikmesriigis määratud. Enamikus maades toimuvad valimised 13. juunil, kui valitakse **732 uut Euroopa Parlamendi liiget**.

Euroopa Parlamendi koosseis

Saadikute arv iga maa kohta on kindlaks määratud aluslepingute kaudu. Alates 2004. aasta juuni valimistest on **liikmete arv 732**.

Saadikute arv liikmesriigiti:

Liikmesriik	Saadikud 1999	Saadikud 2004
Saksamaa	99	99
Prantsusmaa	87	78
Itaalia	87	78
Suurbritannia	87	78
Poola		54
Hispaania	64	54
Holland	31	27
Belgia	25	24
Tšehhi		24
Kreeka	25	24
Ungari		24
Portugal	25	24
Rootsi	22	19
Austria	21	18
Taani	16	14
Soome	16	14
Slovakkia		14
Iirimaa	15	13
Leedu		13
Läti		9
Sloveenia		7
Küpros		6
Eesti		6
Luksemburg	6	6
Malta		5
Kokku	626	732

Naissaadikute osakaal liikmesriikide lõikes (veebruar 2004)

Jrk	Liikmesriik	Kohtade arv	Naisi	% Naisi
1	Prantsusmaa	87	39	44,8
2	Soome	16	7	43,8
3	Rootsi	22	9	40,9
4	Belgia	25	10	40
5	Austria	21	8	38,1
6	Taani	16	6	37,5
7	Saksamaa	99	37	37,4
8	Iirimaa	15	5	33,3
9	Luksemburg	6	2	33,3
10	Hispaania	63	21	33,3
11	Holland	31	9	29
12	Suurbritannia	87	21	24,1
13	Portugal	25	7	28
14	Kreeka	25	4	16,0
15	Itaalia	87	10	11,5
	Kokku	625	195	31,2

Uute liikmesriikide vaatlejaliikmetest on naisi (mai 2003)³:

Jrk	Uus liikmesriik	Kokku	Naisi	% Naisi
1	Slovakkia	14	5	35,7
2	Küpros	6	1	16,6
3	Poola	54	9	16,6
4	Tšehhi	24	3	12,5
5	Ungari	24	3	12,5
6	Läti	9	1	11,1
7	Leedu	13	1	7,7
8	Eesti	6	0	0
9	Malta	5	0	0
10	Sloveenia	7	0	0
	Kokku	162	23	14,2

³ Täieliku nimekirja leiate aadressil:
<http://www.europarl.eu.int/observers/information.htm>

Fraktsioonid

Istungisaalis istuvad parlamendisaadikud **fraktsioonide** kaupa, mitte rahvuslike delegatsioonidena. Praegune parlament koosneb **seitsmest** fraktsioonist ja mõnest "mitteühinenud" liikmest. Igal fraktsioonil on esimees, büroo ja sekretariaat.

	<p>EPP-ED</p> <p>Euroopa Rahvaerakonna ja Euroopa demokraatide fraktsioon</p>	<p>Rue Wiertz B-1047 Brussels Telefon: +32 2 2846242 Faks: +32 2 231 10 11 epp-ed@europarl.eu.int http://www.epp-ed.org/</p>	<p>Klaus Welle, peasekretär</p> <p>EP valimiste manifest: http://act4europe.horus.be/module/FileLib/EPPelectionsmanifesto.pdf</p>
	<p>PES</p> <p>Euroopa Sotsialistide Erakonna fraktsioon</p>	<p>Rue Wiertz B-1047 Brussels Telefon: +32 2 2844661 Faks: +32 2 230 01 41 webmaster@socialistgroup.org http://www.socialistgroup.org/</p>	<p>Berger Christine, peasekretär</p>
	<p>ELDR</p> <p>Euroopa Liberaalide, Demokraatide ja Reformistide Erakonna fraktsioon</p>	<p>Rue Wiertz B-1047 Brussels Telefon: +32 2 2842561 Faks: +32 2 230 95 34 abeels@europarl.eu.int http://www.eldr.org/</p>	<p>Alexander Beels, peasekretär</p> <p>Kandidaatide otsingumootor: http://new.eldr.org/eldr2/candidatesSearchnew.asp</p>
	<p>GUE/NGL</p> <p>Euroopa Ühendatud Vasakpoolsed / Põhjamaade Roheliste Vasakpoolsete liitfraktsioon</p>	<p>Rue Wiertz B-1047 Brussels Telefon: +32 2 284 2683 / 2686 Faks: +32 2 28 417 80 http://www2.europarl.eu.int/gue/</p>	
	<p>The Greens/ EFA</p> <p>Rohelised / Euroopa Vabaliidu fraktsioon</p>	<p>Telefon: +32 2 2843044 Faks: +32 2 23 07 837 jbehrend@europarl.eu.int Telefon: +32 2 2842117 Faks: +32 2 23 07 837 vtsetsi@europarl.eu.int</p> <p>http://www.europeangreens.org (European Green Party) http://www.greens-efa.org/ (Group in EP)</p>	<p>Juan Behrend, Vula Tsetsi Peasekretär</p> <p>Rohelise partei EP valimiste manifest: http://www.europeangreens.org/info/policy/manifesto04.pdf</p> <p>kõik Roheliste kandidaadid üle Euroopa: http://www.eurogreens.org/cms/candidates/rubrik/2/2065.candidates.htm?PartyID=1</p>
	<p>UEN</p> <p>Fraktsioon Liit Rahvusriikide Euroopa eest</p>	<p>Telefon: +32 2 2842971 Faks: +32 2 284 49 87 Fbarrett@europarl.eu.int http://www.europarl.eu.int/uen/</p>	<p>Frank Barrett, Peasekretär</p>

	<p>EDD</p> <p>Fraktsioon "demokraatiate ja mitme- kesisuste Euroopa eest"</p>	<p>Rue Wiertz, 2H 361 B - 1047 Brussels Telefon: +32 2 2843043 Faks: +32 2 284 9144 E-mail: cvangrunderbeeck@europarl.eu.int http://www.eddgroup.com/</p>	<p>Claudine Vangrunderbeeck Peasektretär</p>
---	--	--	---

Ülalnimetatud fraktsioonid ei ole tingimata ise parteid, nad ei peegelda alati liikmesriikide parteitraditsioone ning nad võivad pärast valimisi muutuda. Rohelised / EFA on näiteks moodustatud erinevatest erakondadest, mitte üksnes rahvuslikest rohelistest parteidest. Samas, hetkel on sätestamisel Euroopa parteide statuut, et saaks luua üle-euroopalisi parteisid nagu hiljuti näiteks **Euroopa Roheline Partei** või **Euroopa Vasakpoolsete Partei**.

Euroopa Parlament on ühenduse ainus institutsioon, mille istungid ja arutelud on avalikud. Otsused, seisukohavõtted ja protseduurid on toodud ära *Euroopa Liidu Teatajas* ("Official Journal of the European Communities").

Euroopa Parlament töötab ametlikult **Strasbourg'is**, kus toimub 12 igakuist **täisistungjärku**, kaasa arvatud eelarve istungjärg. EP komisjonid töötavad **Brüsselis** ja tema **peasekretariaat asub Luxembourg'is**. Paljud Euroopa Parlamendi ametnikud ja fraktsioonide töötajad tegutsevad puht praktilistel põhjustel Brüsselis. Igal kuul eraldatakse kaks nädalat Parlamendi komisjonide koosolekuteks Brüsselis. Kuu ülejäänud nädal pühendatakse fraktsioonide koosolekutele.

Euroopa Parlamendi koordinaadid:

<p>Brüssel</p> <p>Rue de Wiertz / Wiertzstraat B-1047 Bruxelles / Brussels</p> <p>Telefon: +32 2 284 2111 +32 2 28 + ext.</p> <p>Faks: +32 2 230 6974 +32 2 230 6933</p> <p>Teleks: 26999</p>	<p>Strasbourg</p> <p>Allée du Printemps B.P. 1024/F F-67070 Strasbourg CEDEX</p> <p>Telefon: +33 388174001 +33 3881 +ext.</p> <p>Faks: +33 388256501</p> <p>Teleks: 890129 või 890139</p>	<p>Luxembourg</p> <p>Place du Kirchberg B.P. 1601 L-2929 Luxembourg</p> <p>Telefon: +352 43 001 +352 43 00+ext</p> <p>Faks: +352 43 00 294 94 +352 43 00 293 93 +352 43 00 292 92</p> <p>Teleks: 2894</p>
--	--	--

Komisjonid

Parlamendi **alalised komisjonid**, mida on praegu 17 (järgmise koosseisu ajal on neid 20), tegelevad Parlamendi istungjärkude ettevalmistamisega, neid võib nimetada Euroopa Parlamendi poliitilise protsessi "südameks". Iga komisjon nimetab ametisse esimehe, kolm aseesimeest ja tal on sekretariaat. Komisjonid koostavad ja võtavad vastu õigusloomega seotud raporteid ja ka omaalgatuslikke raporteid. Enne hääletusi plenaaristungitel arutavad fraktsioonid läbi **Parlamendi komisjonide raportid ja**

esitavad neisse muudatusettepanekuid. Raportite jaoks valivad komisjonid välja **raportöörid**, kes teevad ära põhilise töö raportite ettevalmistamisel ja on seega lobitöös põhilisteks kontaktisikuteks. Peamine töö raportite kallal toimub komisjonides, plenaaristungitel tavaliselt raporteid enam oluliselt ei muudeta. Praegu on Parlamendis järgmised alalised komisjonid:

- **AFET** - [välispoliitika, inimõigused, ühine julgeoleku- ja kaitsepoliitika](#)
- **BUDG** - [eelarve](#)
- **CONT** - [eelarvekontroll](#)
- **LIBE** - [kodanike vabadused ja õigused, justiits- ja siseküsimused](#)
- **ECON** - [majandus- ja rahandusküsimused](#)
- **JURI** - [õigusküsimused ja siseturg](#)
- **ITRE** - [tööstus, väliskaubandus, teadus ja energeetika](#)
- **EMPL** - [tööhõive ja sotsiaalküsimused](#)
- **ENVI** - [keskkond, rahvatervis ja tarbijaküsimused](#)
- **AGRI** - [põllumajandus ja maaelu](#)
- **PECH** - [kalandus](#)
- **RETT** - [regionaalpoliitika, transport ja turism](#)
- **CULT** - [kultuuri- noorsoo- ja haridusküsimused, meedia ja sport](#)
- **DEVE** - [arengukoostöö](#)
- **AFCO** - [konstitutsioonilised küsimused](#)
- **FEMM** - [naiste õigused ja võrdsed võimalused](#)
- **PETI** - [petitsioonid](#)

Järgneval parlamentaarsel sessioonil on komisjonides oodata teatavaid muutusi (mõned komisjonid jagunevad, mõned uued tekivad juurde) ja nende arv kasvab 17-st 20-ni. Uued komisjonid luuakse järgmiste küsimuste jaoks:

- **õigusküsimused** (seadusandlik baas, rahvusvaheline õigus, kommertsõigus, immunitet, Euroopa Kohus jne)
- **siseturg ja tarbijakaitse**
- **regionaalareng**
- **kodanikuvabadused, justiits- ja siseasjad**
- **rahvusvaheline kaubandus**
- **keskkond, rahvatervis ja toiduohutus.**

Euroopa Parlamendi volitused

Nagu kõigil parlamentidel on ka Euroopa Parlamendil kolm põhilist volitust: **õigusloomega seotud volitused, eelarvelised volitused ja järelevalve volitus.**

Õigusloomega seotud volitused

Kõige tavalisem seadusloome protseduur, mis aluslepingutega paika pandud, põhineb **kaasotsustamisel**. See menetlusviis võrdsustab Euroopa Parlamendi ja Nõukogu ning koos nad võtavad vastu Euroopa Komisjoni poolt esitatud õigusakte. **Parlament peab andma lõpliku nõusoleku.**

Kaasotsustamine on andnud Euroopa Parlamendile võimaluse avaldada suuremat mõju otsuste tegemisele ja võimaldanud suruda läbi rangemaid saastevastaseid seadusi mootorikütustele, karmimaid ja silmatorkavamaid terviseohtlikkuse hoiatusi sigaretipakkidel ja aidanud keelustada raskemetallide kasutamise liiklusvahendite tootmisel alates aastast 2003.

Kaasotsustamine

Kaasotsustamismenetluses on üks, kaks või kolm lugemist.

- **Euroopa Komisjon** esitab **õigusakti teksti ettepaneku**;
- Euroopa Parlament võtab asjaomase alalise komisjoni **raporti baasil** seisukoha. Tavaliselt esitab ta soovitusi Euroopa Komisjoni ettepaneku suhtes **muudatusettepanekute vormis**. See on **esimene lugemine**;
- **Ministrite Nõukogu** kas nõustub Parlamendi muudatusettepanekutega – sel juhul on seadusandlik ettepanek vastu võetud – või muudab neid nii, et võetakse vastu **ühine seisukoht**;
- Vastava alalise komisjoni soovitusel põhjal esitab Parlament oma seisukoha **teisil lugemisel**: Parlament kas kiidab heaks, lükkab tagasi või parandab Nõukogu seisukohta liikmete absoluutse häälteenamusega;
- **Euroopa Komisjon** võtab arvesse Parlamendi muudatusettepanekuid ja edastab **muudetud ettepaneku Nõukogule**. Nõukogu võib Parlamendi muudatused heaks kiita, kui seda on teinud ka Komisjon kvalifitseeritud häälteenamusega, või Parlamendi muudatusi ühehäälselt muuta;
- Kui Nõukogu ja Parlament ei jõua ühisele otsusele, moodustatakse Nõukogu liikmetest ja Parlamendi delegatsioonist **lepituskomitee**, mis käib koos maksimaalselt kuue nädala jooksul. 15-liikmelisse EP delegatsiooni kuulub alati ka **raportöör**;
- Rõhuval enamikul juhtudest jõuavad pooled kokkuleppele, koostades **ühisteksti**;
- Parlament kutsutakse kokku kinnitama seda kokkulepet **kolmandal lugemisel**. Kui kokkuleppele ei jõuta, ei võeta Euroopa Ühenduse "seadust" vastu.

Kaasotsustamine kehtib järgmistes valdkondades:

- Tööjõu vaba liikumine ja asutamisõigus
- Rahvuse alusel diskrimineerimise vältimine

- Sotsiaalkindlustus migrantidest tööjõu jaoks
- Transport
- Siseturu harmoniseerimine
- Tööhõive (tõhustavad meetmed)
- Tollikoostöö
- Arengukoostöö
- Haridus (stimuleerivad meetmed) ja koolitus
- Diplomite vastastikune tunnustamine
- Tervishoid (stimuleerivad meetmed)
- Tarbijakaitse
- Üleeuroopalised võrgustikud (loomine ja finantseerimine)
- Keskkond (üldised tegevusprogrammid)
- Kultuur (stimuleerivad meetmed)
- Teadusuuringud
- Sotsiaalne tõrjutus ja rahvatervis
- Meeste ja naiste võrdsus
- Euroopa Sotsiaalfondi ja Regionaalarengu Fondi puudutavate otsuste täitmine
- Juriidiline koostöö tsiviilõiguslikes asjades
- Majanduslik ja sotsiaalne sidusus (väljaspool struktuurifonde)
- Läbipaistvus
- Statistika ja andmekaitse
- Võitlus petturlusega ja selle ennetamine

Konsulterimine

On ikka veel olulisi valdkondi, milles Parlamendiga ainult konsulteeritakse; Komisjon saadab ettepaneku nii Nõukogule kui ka Parlamendile ja Parlament võib need kas aktsepteerida, tagasi lükata või soovitada parandusi, mille üle võib Komisjon aru pidada, vastu võtta või tagasi lükata. Nõukogu kas võtab vastu Komisjoni lõpliku ettepaneku või teeb ühehäälselt edasisi parandusi. Konsulterimise valdkonnad on järgmised:

- Politseikoostöö ja õiguslane koostöö kriminaalasjades
- Lepingute parandamine (muutmine)
- Soo, rassi, etnilise päritolu, religioosete vaadete või poliitiliste veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse orientatsiooni tõttu toimuva diskrimineerimise probleemid
- Euroopa Liidu kodakondsus
- Põllumajandus
- Viisad, asüül, immigratsioon ja poliitika, mis on seotud isikute vaba liikumisega
- Transport ja selle mõju teatud regioonidele
- Konkurentsireeglid
- Maksud
- Majanduspoliitika
- Tihendatud koostöö

Nõusolek

On teatavad juhud, kui Nõukogu peab saama Parlamendi nõusoleku enne tähtsate otsuste tegemist. Protseduur sarnaneb konsulterimisprotsessile, välja arvatud see, et Parlament ei saa esitada parandusi, vaid võib üksnes nõos olla või tagasi lükata.

Nõusolek nõuab absoluutset häälteenamust. Nõusolekut vajavate küsimuste valdkonnad on järgmised:

- Euroopa Keskpanga spetsiifilised ülesanded ja statuut
- Struktuuri- ja ühtekuuluvusfondid
- Ühetaoline valimisprotseduur Euroopa Parlamenti
- Teatud rahvusvahelised lepingud
- Uute liikmesriikide ühinemine

Ühelgi juhul **ei ole Parlamendil volitusi seadusandlust algatada** – see õigus on Euroopa Komisjonil. Siiski võtab Euroopa Parlament üha enam vastu oma komisjonide algatusi (seadusandlikult pole need siduvad), mis juhivad Euroopa Liidu poliitikat teatud suunas.

Parlamendi õigusloomeline töö on põhiosas organiseeritud järgmiselt:

- **Komisjon** esitab õigusakti ettepaneku Parlamendile; üks alalistest **komisjonidest** (vastutav komisjon) määrab **raportööri**, s.t. komisjoni liikme, kellele antakse ülesanne visandada **komisjoni raport**. Ka teised komisjonid võivad edastada oma seisukohad. Kõik nad annavad oma seisukohad vastutavale komisjonile;
- Parlamendiliikmed (ja komisjonid, keda on palutud esitada oma arvamus) võivad esitada **muudatusettepanekuid** raportööri poolt esitatud raportisse; vastutav komisjon võtab raporti seejärel (võimalik, et teatud täienduste ja parandustega) vastu.
- Fraktsioonid vaatlevad raportit oma poliitiliselt positsioonilt.
- Lõpuks arutatakse raportit plenaaristungil. Parandusettepanekuid võivad siin esitada nii vastutav komisjon, fraktsioonid või ka parlamendiliikmete rühmad. Parlament hääletab raporti asjus, võttes sellega vastu positsiooni õigusakti esialgse ettepaneku suhtes.

Eelarvevolitused

Euroopa Parlament ja Nõukogu jagavad eelarvet puudutavaid volitusi, nii nagu nad teevad seda ka õigusloomega seotud volituste puhul. Ettevalmistustöö enne Parlamendi otsustusi selles valdkonnas teeb ära **eelarvekomisjon** koostöös teiste alaliste komisjonidega. 1986. aastast alates on aasta eelarvekulud mitmeaastase raamistiku – finantsperspektiivi - osaks, mis on vastu võetud ühiselt Parlamendi ja Nõukogu poolt. Parlamendil on öelda viimane sõna aasta eelarvekulude suurema osa lõikes, näiteks võib tuua siin kulutused vaesemate piirkondade abistamiseks, kulutused koolituseks tööhõive suurendamiseks jne. Põllumajandusega seotud kulude osas võib Parlament esitada vaid muudatusettepanekuid, aga lõplik sõna on siin Nõukogul. Parlament ja Nõukogu arutavad Komisjoni eelarveprojekti läbi kahel lugemisel (mai ja detsembri vahel). **Parlament võib eelarve tagasi lükata**, kui ta leiab, et see ei vasta Liidu huvidele. Kogu eelarvemenetlus algab sellisel juhul otsast peale.

Järelevalvevolitused

Parlament teostab demokraatlikku järelevalvet Euroopa Liidu kõigi tegevusalade üle. See volitus, mis esialgu kehtis ainult Komisjoni tegevuse suhtes, on nüüd laienenud Ministrite Nõukogule ja välis- ning julgeolekupoliitika eest vastutavatele organitele. Järelevalve teostamise hõlbustamiseks **võib Euroopa Parlament luua ajutisi uurimiskomisjone**. Selliseid komisjone on loodud mitmel puhkul, näiteks moodustati komisjon "hullu lehma tõve" küsimuses, kui Parlamendi uurimine viis Euroopa Veterinaaragentuuri loomiseni Iirimaa. Parlament toetas igati ka Euroopa Pettustevastase Võitluse Ameti (OLAF) loomist.

Parlamendi kasvav poliitiline roll

Kaasotsustamise rakendamine õigusloomes on suurendanud Euroopa Parlamendi poliitilist mõjujõudu. See suurenenud mõju on eriti ilmne Euroopa Liidu tegevuse võtmealadel, alates ühtsest välis- ja julgeolekupoliitikast ning politsei- ja õigusalasest koostööst kuni Euroopa Majandus- ja Rahaliidu, põhiõiguste harta ja Euroopa tuleviku konvendini. Euroopa Parlament pöörab näiteks suurt tähelepanu ka inimõiguste kaitsele nii Euroopa Liidu sees kui ka väljaspool seda ning on kasutanud oma nõusoleku andmise volitust kui vahendit, rõhutamaks Euroopa Liidu põhiõiguste austamist. Parlament on näiteks toetudes inimõiguste kaitsele tagasi lükanud rea finantsprotokolle mitteliikmesriikidega, püüdes sellega mõjutada asjaomaseid maid vabastama poliitvange või alla kirjutama rahvusvaheliselt siduvaid kohustusi inimõiguste kaitseks.

Koostöö turvalisuse alal, muuhulgas politsei- ja õiguslane koostöö – so. kriminaal- ja tsiviilasjades, asüülipoliitika, immigratsiooni, terrorismi, organiseeritud kuritegevuse küsimustes, võitlus narkootikumide, korruptsiooni, rassismi ja ksenofoobia vastu - kuulub nüüd Euroopa Liidu pädevusse. Nendel aladel on Euroopa Parlamendil seadusandlik roll.

Euroopa Parlamendil on oma osa ka **Euroopa Liidu põhiseadusliku leppe** läbiarutamisel. Parlamendil on kaks esindajat valitsusvahelisel konverentsil (VVK; praegu Klaus Hänsch ja Elmar Brok) ja ta võib mõjutada vaidlusi resolutsioonide ja nende kahe parlamendiliikme sekkumiste kaudu. Põhiseadus, mille on vastu võtnud VVK, pannakse hääletusele Euroopa Parlamendis. Isegi kui tagasilükkamisel pole otseseid õiguslikke tagajärgi, võib see siiski mõju avaldada põhiseadusliku lepingu ratifitseerimisprotsessidele liikmesriikides.

II. Lobitöö Euroopa Parlamendis / EP valimised 2004

Sissejuhatus

Kaasotsustamismenetluse osatähtsuse kasv on Euroopa Parlamendi mõju Euroopa Liidu institutsioonide seas suuresti tugevdanud. Euroopa Parlamendi raportid kujundavad Euroopa poliitikaid. Õigeaegsed pöördumised parlamendiliikmete ja eriti raportööride poole võivad suuresti mõjutada teemade arutelusid, mis on olulised sotsiaalsete õiguste ja üldiste väärtuste eest seisvatele vabaühendustele. Järjest enam tervitavad raportöörid kodanikeühenduste ekspertarvamusi, mis teevad raportid ülevaatlikumateks ja annavad neile laiemat visiooni.

Samal ajal pühendab Euroopa Liit üha enam tähelepanu ühiskondlikule dialoogile (*civil dialogue*), so. aktiveerides dialoogi poliitikaküsimustes just organiseerunud kodanikuühiskonnaga. Euroopa Tulevikukonvent peegeldab seda panustust põhiseadusliku leppe projekti artiklis I-46, mis käsitleb osalusdemokraatiat ja **kutsub üles avatud, läbipaistvate ja järjekindlale dialoogile, mis tuleb luua Euroopa institutsioonide ja kodanikuühiskonna vahel.** Seda printsiipi pole VVK läbirääkimistel siiani kahtluse alla seatud, kuigi ka põhiseadusliku leppe lõplikku teksti pole veel ju kinnitatud. Kodanikuühiskonna organisatsioonid peavad alustama tööd läbipaistvate ja demokraatlike reeglite loomiseks veel struktuursema kodanikudialoogi saavutamiseks ja Euroopa Parlamendi valimised on oluline moment kindlustamiseks tulevaste parlamendiliikmete toetus ühiskondlikule dialoogile ja osalusdemokraatiale.

2004. aasta toob endaga kaasa suuri muutusi Euroopa Liidu poliitilisel maastikul: 1. mail saavad Euroopa Liidu liikmeteks **10 uut riiki**; juunis valitakse **uus Euroopa Parlament**, novembris alustab **uus Euroopa Komisjon, uued rahvusparlamendi koosseisud** asuvad tööle Hispaanias, Luksemburgis, Kreekas ja Poolas. Palju uusi inimesi tuleb pühendada keskkonna, sotsiaal-, arengukoostöö ja inimõiguste alastesse probleemidesse. Euroopa Parlamendi koosseis teeb läbi tõelise uuenemisprotsessi: vastavalt asjasse pühendatud isikutele lahkub 626 parlamendiliikmest kaks kolmandikku ja lisandub 162 uut liiget, kes tulevad liituvatest maadest. **Seega on tegemist 580 uue parlamendiliikmega!** Mõnedes maades on euroskeptikud valimisnimekirjades parematel positsioonidel kui europooldajad. See aga tähendab seda, et Euroopa Parlamenti võib tööle saabuda ühtekokku umbes 150 parlamendisaadikut, kes on pigem kahtleval seisukohal kogu eurointegratsiooni suhtes.

Sotsiaalsete õiguste ja üldiste väärtuste eest seisvate vabaühenduste jaoks on eelolevad Euroopa Parlamendi valimised olulised kolmest aspektist.

- 1) Kuna **valitsustevaheline konverents** on põhiseaduse küsimuses **surnud punktis** pärast Euroopa Ülemkogu 2003. a. detsembrikuist kohtumist, kui liikmesriigid ei jõudnud kokkuleppele Nõukogusse valimise hääletussüsteemi küsimustes, on tähtsaim jätkata tööd põhiseaduse kallal uute parlamendisaadikutega, kes võib-olla ei ole nii hästi kursis Euroopa Parlamendi tööga Konvendi tegevuse vältel.
- 2) Uued parlamendiliikmed peavad võtma arvesse oma valimispiirkonna kodanikuühiskonna seisukohti kõigis oma tegevuse valdkondades, seega on õige aeg parandada nende informeeritust selles, mille eest võitlevad vabaühendused ja küsida ka poliitikutelt, millised on nende ettepanekud nendes küsimustes. Läbiv

teema, mis huvitab kõiki kodanikuühiskonna osapooli, on ülalnimetatud **ühiskondlik dialoog**. Väga oluline on küsida kandidaatidelt nende pühendumuse kohta, mis puudutavad kodanikuühiskonna taolist osalust ja kuidas nad sooviksid seda kujundada. Olla kontaktis kodanikeühendustega oma valimiskampaania vältel ja kuulata ära nende nõudmised ja mured on esimene samm toimiva dialoogi suunas, kus rahvuslik ja Euroopa tasand võivad ristuda – seega võite kandidaatidele meelde tuletada nende “kohustusi” selles küsimuses.

- 3) Neli kodanikeühenduste sektorit on formuleerinud oma konkreetseid nõuded, et parlamendisaadikud oleksid teadlikud meie muredest. Te leiata need nõuded [III osast](#) koos **võtmeküsimustega, mida te võite esitada tulevastele parlamendisaadikutele**. Parlamendiliikmed kui ainukesed otse valitud esindajad mängivad keskest rolli Euroopa poliitikate kujundamises ja need poliitikad avaldavad sageli otsest mõju vabaühenduste liikmeskondadele ja neile, kelle eest vabaühendused seisavad. Seega on oluline osutada parlamendisaadikutele abi oma ekspertarvamustega teatud valdkondades, et neil oleks antud teemade kohta olemas vahendid, teadmised ja ülevaade, et lülitada seda infot raportitesse ja otsustesse, näiteks kas või sellistel teemadel, nagu inimõigused, sotsiaalsed õigused, globaalne solidaarsus ja keskkonnaküsimused. Mida rohkem osalevad nende teemade suhtes “sõbralikult meelestatud” parlamendiliikmed vastavates komisjonides, seda paremad on teie võimalused olukorra parandamiseks neis valdkondades, mis on tõeliselt tähtsad miljonitele Euroopa Liidu kodanikele. Öelge oma parlamendisaadikutele, millistes komisjonides te sooviksite neid näha ja kuidas te hakkate toetama nende tegevust.

Üldised nõuanded

- **Määratlege oma huvid:** tehke selgeks oma valupunktid ja Euroopa dimensiooni mõju oma tegevusvaldkonnale. Vajaduse korral võtke kontakti EL võrgustikega, et saada rohkem teada, kuidas Euroopa Liidu poliitika mõjutab teie tegevusvaldkonda.
- **Looge selgesõnaline ja konkreetne dokument, milles kajastuvad teie probleemid**, näiteks manifesti vormis – võite kasutada erinevate sektorite dokumente [III osast](#).
- **Kujundage oma tegevuse strateegia**, mis tuleb teil võib-olla kasutusele võtta. Mõningaid soovitusi on toodud edaspidi – võtke arvesse õige asjastuse olulisust ja oma organisatsiooni ressursse, samuti kandidaatide oma. Ärge jätke kontaktivõtmist kandidaadiga liiga hiliseks ega ka vahetult valimiste-eelsele ajale, kuid veenduge, et nad pole juunikuuks unustanud teie probleeme.
- **Ühendage oma jõud** teiste vabaühendustega omal maal, et teha end paremini nähtavaks ja avaldada suuremat mõju nii kandidaatidele kui ka avalikule arvamusele – sellega säästate ka ressursse.
- **Tehke kõik selleks, et kandidaadid oleksid teadlikud kodanikuühiskonnast kui ühest suurimast mõjurist**, mis esindab organiseerunud kodanikke ja valijaskondi. Kandidaadid peaksid seadma end kodanikuühiskonda toetavale positsioonile (ühiskondlik dialoog) ja toetama seeläbi ka teie spetsiifilisi nõudlusi.

- **Seadke sisse “eesõigustatud” kontaktid mõningate kandidaatidega** – on väga oluline omada toetajaid “oma asjas”, neid parlamendisaadikuid, kes istuvad hiljem õigetes komisjonides ja kelle poole võite pöörduda oma teemade “läbisurumiseks”. Õige oleks uurida ka mõningate kandidaatide taustu – on kindlasti kergem pöörduda inimeste pole, keda tunnete või kes suhtuvad teie muredesse poolehoiuga.
- **Püüdke aktiveerida oma liikmeid / kodanikke** – nemad otsustavad järgmise viie aasta Euroopa Liidu poliitikaraamistiku üle.
- **Mõelge sellele, et võiks ühendada oma püüded Euroopa Liidu võrgustikega** – te saate suurt kasu nende kogemusest suhtlemisel Euroopa institutsioonidega / Euroopa Parlamendiga ning saate kasu ka antavast poliitilisest / strateegilisest informatsioonist. Samal ajal leiate väärtuslike kontakte ja toote oma probleeme paremini esile.
- **Protokollige kõik oma tegevused / kohtumised / kuulamised/ vastused kirjadele:** hiljem võib neist kasu olla, et meenutada parlamendiliikmele tema lubadusi valimiskampaania käigus.
- **Ärge kõhelge võtta kontakti act4europe bürooga, kui vajate informatsiooni või nõuandeid.**

Mida võib ette võtta Euroopa Parlamendi valimiste raames

1) Tutvuge Euroopa Parlamendi fraktsioonide manifestidega /rahvuslike parteide manifestidega

I osas (fraktsioonid) ja Lisas (IV osa) leiate kontaktandmeid, mis aitavad teil ühendust võtta parteidega, kelle juures tahate lobitööd teha. Neil kõigil on olemas manifestid, mis väljendavad parteide vaateid Euroopa integratsiooni ja nende prioriteetide kohta. Võtke need ette ja võrrelge oma vaadete ja nõudmistega. Teie strateegia võib olla kahetasandiline:

- Võtke kontakti parteide / kandidaatidega, kelle programmides on punkte, mis langevad kokku teie omadega. **Nendest võivad pärast nende parlamenti valimist saada väärtuslikud liitlased** ja te võite neile siis meelde tuletada nende valimiseelseid lubadusi.
- Võtke kontakti nendega, kelle programmides pole punkte, mis teie huvisid puudutaksid ja neid **informeerides tutvustage neid oma nõudmistega.**

2) Kirjutage kiri kandidaatidele/ uuesti kandideerivatele saadikutele

III osas leiate kodanikuühenduste kontaktgrupis esindatud 4 sektori **põhilised huvi-punktid** ja **IV osas valimistel osalevate parteide kontaktandmed**. Lisaks parlamendisaadikute informeerimisele teie huvide üleeuroopalisest aspektist, peaks iga kirja või intervjuu fookus olema ametliku vastuse saamine. Kiri olgu lühike ja tihe – keskmine poliitik pole huvitatud paljude lehekülgede läbilugemisest. Kuid olge valmis andma täiendavat informatsiooni neile, kes ilmutavad huvi.

Ärge unustage, et kodanikuühiskonna tegijad muutuvad üha olulisemaks Euroopa poliitilises protsessis. Me esindame suurt hulka organiseerunud kodanikke ja valitud esindajad lihtsalt ei saa ignoreerida meie seisukohti. Euroopa Liit on huvitatud Euroopa projekti inimestele lähemale toomisest. Ja siin võib kodanikuühiskond mängida otsustavat rolli. Seega, kui pöördute kandidaatide poole, **rõhutage neile kodanikuühiskonna olulisust, kuna ta esindab suurte valijahulkade huve. Samuti meenutage neile vajadust tuua Euroopa projekt kodanikele lähemale.** Eelpool mainitud **ühiskondlik dialoog on seega võtmeküsimus, mida arutada kandidaatidega.**

Saavutage see, et kandidaadid vastavad teie kirjale. Helistage neile või kontakteeruge nädala või kahe pärast. Igasugust vastukaja võib hiljem kasutada kas sõbraliku kontakti loomiseks järgnevas viieks aastaks või parlamendisaadikutele nende lubaduste meenutamiseks. Teil pole võimalik luua kontakti kõikide kandidaatidega – see pole ka vajalik. Aga kindlustage endale mõned **personaalsed, "privilegeeritud" kontaktid erinevate parteide esindajatega.** On väga kasulik omada "toetajaid", kes hindavad usaldussuhet ja asjatundmist, mis võib ka neile kasulik olla.

Kandidaatide suure hulga tõttu on võimatu saata kirju individuaalselt igale kandidaadile. Keskenduge **nendele kandidaatidele, kes on nimekirja esiotsas ja kellel on seetõttu suurimad võimalused saada valituks. Teisalt, need kandidaadid pole tihti kergesti kättesaadavad. On ilmselt mõistlik kasutada strateegiat, mille puhul määratletakse ühelt poolt olulisemad tegijad ja teisalt valitakse välja ka need nimekirja allpool osas, kellest on teada, et nad on tegutsenud sotsiaal-, keskkonnaprobleemide, arengukoostöö ning inimõiguste kaitse valdkonnas.**

3) Kohtumised kandidaatidega

Hea vahend püsivate kontaktide loomiseks on kohtumised kandidaatidega kas individuaalselt või siis kutsudes neid laiemale paneelüritusele. Kui teil õnnestub korraldada kandidaadiga kohtumine, võtke teemaks **võtmeprobleemid**, mis on teie poolt määratletud. Olge realist ühes kohtumisel läbiarutatavate teemade hulga suhtes. Määratlege teemad, millest kandidaat on / võib olla kõige enam huvitatud ja olge oma teemade sõnastamisel täpne ja konkreetne (ärge laske end kõrvale juhtida!). Mõned uued parlamendisaadikud ei pruugi olla kursis kodanikuühiskonna kontseptsiooniga Euroopa poliitikas ja võimalustega tegutseda teie teemade huvides. Te võite teha ettepanekuid (enamasti neile, kes on avatud ja toetavad teie tööd) komisjonide suhtes, kus sooviksite neid näha. Seetõttu on väga oluline teha endale põhjalikult selgeks, kuidas Euroopa Parlament töötab või hankida informatsiooni selle kohta vastavalt EL võrgustikelt.

4) Korraldage üritusi erinevate parteide kandidaatidega (kuulamisi) – kaasake oma liikmeid / kodanikke

On igati kasulik korraldada oma riigi või valimisringkonna **tähtsamate kandidaatide kuulamisi.** Viimaste Euroopa Parlamendi valimiste vähese valimisaktiivsuse tõttu võib uskuda, et kandidaadid ise on ka huvitatud sellistel üritustel osalemisest, kuna leiavad, et see on hea võimalus saada kontakti valijatega. **Ühendage jõud teiste partneritega** (vabaühendustega), et valmistada ette kohtumisi ja kindlustage oma liikmete / kodanike osalus. Esitage lühidalt oma huvid / nõudmised ja andke parlamendisaadikutele võimalus rääkida oma prioriteetidest. Kandidaatide paneeldiskussioon ja

kodanike võimalus pöörduda küsimustega otse nende poole muudab ürituse tõeliseks sündmuseks valimiskampanias.

Aktiviseerige oma liikmeid, et nad huvituks kohtumistest. Nii kandidaatidele kui ka valijaskonnale on selline kontakt kasulik: poliitikud saavad levitada oma "visioone" ja teie liikmed saavad valgustada neid oma huvidest ja testida seda, kas kandidaadid esindavad neid.

5) Meedia tähelepanu

Kohtumised kandidaatidega on tähtis vahend meedia tähelepanu võitmiseks. Enamikus maades piirdub meedia Euroopa integratsioonist pessimistliku pildi edastamisega või Brüsseli bürokraatia üle kaebamisega. Võib ju olla skeptiline Euroopa integratsiooni suhtes – aga Parlament mängib siiski peamist rolli ja pole mingit mõtet kaasa aidata inimeste ükskõiksuse suurenemisele valimiste suhtes. Kohtumised kandidaatidega pluss pressiteated, milles kirjeldatakse kodanikuühiskonna huve, võivad rõhutada Euroopa teemasid, mis meediat tavaliselt ei haara, nagu näiteks vähemuste õigused, saasteprobleemid, ja lisaks viib see kodanikeni positiivse signaali valimiste tähtsusest (misjuures te ei pea ju tingimata olema eurooptimist).

III. Nelja sektori huvid Euroopa Parlamendis

Keskkond

Rohelise 8 (*Green 8*) 2004. a Euroopa Parlamendi valimiste manifest Peamised eesmärgid järgmiseks viieks aastaks⁴

Keskkonda puudutavaid otsuseid tehakse üha enam üleeuroopalisel tasandil. See on arusaadav: saastunud vesi ja õhk ei tunne riigipiire. Euroopas toodetud tooteid kasutatakse ja süüakse kogu maailmas, tööstus nõuab ühiseid standardeid kogu Euroopa Liidu ulatuses.

Lisaks, erinevalt välispoliitikast, kus otsustav roll on riikide valitsustel, on keskkonna poliitika kujundamisel tugev sõna Euroopa Parlamendil, samuti on ta olnud tugev tarbijakaitse, tervishoiu ja keskkonnakaitse küsimuste toetaja. Näiteks on Euroopa Liidus maailma kõige rangemad seadused geneetiliselt muundatud toiduainete märgistamise suhtes.

Kõik, kes hoolivad keskkonnast ja selle mõjust tervisele ja elukvaliteedile, peaksid tähelepanelikult uurima Euroopa Parlamendi saadikukandidaatide seisukohti keskkonna küsimustes. Meil kõigil on oma arvamus Euroopa Liidu ja tema toimimise kohta, kuid selles valdkonnas on Euroopa Parlamendi otsused mõjukad. Uus parlament (2004 – 2009) hakkab otsustama näiteks järgmiste võtmeteemade üle.

- Energiakasutus on Euroopa Liidus liiga kõrge ja ebaefektiivne, põhjustades **kliimamuutusi**, mis ohustavad miljonite inimeste elu ja võib katastroofiliselt mõjuda meie majandusele. Euroopa Liit peab võtma endale juhtpositsiooni rahvusvahelistel läbirääkimistel kliimamuutuste ohjeldamiseks, peab investeerima tõhusamasse energiakasutusse ja kohustuma 2020. aastaks tootma 25% energiast taastuvatest energiaallikatest. Me vajame ka rohkem efektiivseid ja rohelisi transporditehnoloogiaid ja peame püüdma lahendada transpordimahukuse põhjuseid.
- Paljud kosmeetikas, majapidamises, rõivastes ja mööbliesemetes kasutatavad **kemikaalid** ohustavad meie tervist ja keskkonda. Euroopa Parlament hakkab hääletama uusi kemikaalide seadusi – need peavad olema palju karmimad tagamaks, et tooted oleks vabad ohtlikematest kemikaalidest.

⁴ See on lühiversioon. Huvi korral võtke ühendust Rohelise 8-ga, kontaktandmed leiате peatüki lõpul.

- Kogu maailmas on **bioloogiline mitmekesisus** pretsedenditult vähenemas ning see ohustab inimesi, metsi, linde, loomi ja ookeane. Parlament peab tõhusamaks muutma juba olemasolevaid seadusi ja vältima olukorda, kus EL rahastab projekte, mis kahjustavad nii Euroopa kui ka muu maailma loodust. Maailma suurima illegaalse metsamaterjali ostja ja müüjana, peab EL korda seadma vastavad seadusesätted, toetama uut seadusandlust, mis paneks piiri metsavargustele ja metsavaraste liitlaste tegevusele, andes selles osas eeskujuga muule maailmale.
- Me soovime sellist **põllumajandust**, mis kaitseks bioloogilist mitmekesisust ja toodaks puhtast toitu. Põllumajanduse poliitikaid tuleks reformida sel moel, et need toetaks maa säästlikku kasutamist, tervislike põllumajandustoodete tootmist ja õiglasemat kaubavahetust arengumaadega. Tuleb vältida looduse ja toidu mürgitamist geneetiliselt muundatud organismidega, pestitsiidide kasutamist tuleb vähendada ning vett ja mulda tuleb kaitsta. Tuleb toetada farmereid, kes osalevad looduskeskkonna kaitsmises.
- Euroopa Parlament peab kindlustama õiglase **kaubandussüsteemi**, mis seab sisse ranged keskkonnakaitse alased reeglid ega põhjusta loodusvarade liigkasutust. Reeglid peavad panema rahvusvahelised korporatsioonid vastutama oma tegevuse keskkonnavalase ja sotsiaalse mõju eest.

Mida saan mina teha?

Kontrollige, et teie kandidaat oleks teadlik selles, et keskkonnaprobleemid on prioriteetsed. See, mida nad otsustavad Euroopas, mõjutab teie igapäevast elu – ja mõjub kogu maailmale.

--

Ülaltoodud väljakutsed EP jaoks on valikud *Keskkonna Manifestist Euroopa valimisteks 2004*, mille on välja töötanud *Green 8* (8 allakirjutanud kodanikuühendust). Manifesti saab lugeda paljudes keeltes aadressil: <http://www.eeb.org/Index.htm>

BirdLife International www.birdlife.net

Climate Network Europe (CAN) <http://www.climnet.org>

European Environmental Bureau (EEB) www.eeb.org

Friends of the Earth Europe www.foeeurope.org

Friends of Nature International www.nfi.at

Greenpeace European Unit <http://eu.greenpeace.org>

European Federation for Transport and Environment (T&E) www.t-e.eu

WWF European Policy Office www.panda.org/epo

Arengukoostöö

“Mõjus agenda arengukoostöö jaoks uues Euroopas”

Järgnev tekst on kodanikuühiskonna manifest uuele Euroopa Parlamendile, mis on kooskõlastatud CONCORD-i liikmete poolt (CONCORD on rahvusvahelise arengu, humanitaarabi osutamise ja arenguharidusega tegelevate vabäühenduste üleeuroopaline konföderatsioon). Miljonid Euroopa kodanikud toetavad CONCORD-i liikmete tegevust. See organisatsioon kutsub üles järgima kodanikuühiskonna ja institutsioonide vahelise koostöö põhimõtteid, koostades arengukoostöö-alane agenda uue Euroopa tarvis.

Uus Euroopa Parlament asub tööle suurte muudatuste ajajärgul, mida elatakse läbi nii Euroopa Liidu piirides kui ka väljaspool seda:

- Laienemine toob Liitu kümme uut liiget, suureneb nii Euroopa Liit ise kui ka tema roll maailmas. On teatud risk, et ühendus pöördub endasse ja jätab hooletusse oma kohustused rahvusvahelise arengu ees. Samas kaasneb Liidu laienemisega ka võimalusi, kuna uued liikmed toovad endaga kaasa kogemused üleminekul demokraatiale, humanitaarabi vallas ja poliitilised suhted naaberriikidega, keda vaevavad konfliktid ja vaesus.
- Eelseisvad otsused Euroopa põhiseadusliku lepingu ja maailma kaubanduspoliitika kohta hakkavad kujundama EL poliitikate ja institutsioonide võimupiirkonda, millel on mitmene mõju arengukoostööle. Olemasolevatel tegevuskavadel on oht arengukoostöö marginaliseerida ja allutada see kitsalt äriliseks või julgeolekupoliitika päevakorrapunktiks.
- Euroopa Liit peab märgistama oma globaalse rolli 11. septembri järgses maailmas. Koos Euroopa uute prioriteetide ja liitlaste kaasahaaramisega, on Euroopa Liit see, keda teised maad vaatavad kui tsiviiljõudu.

Euroopa Parlamendil on tähtis osa etendada selles, et tugevdada ja kindlustada Liidu pühendumist arengukoostööle, mis on suunatud vaesuse vähendamisele, inimõiguste ja demokraatia arendamisele. Nii uutest kui vanadest Euroopa Liidu liikmesmaadest pärit uued parlamendisaadikud peavad hoidma arenguteemad EL agendas tähtsal kohal. Euroopa Parlamendi arengukoostöö, välispoliitika, julgeoleku, eelarve, kaubanduse, keskkonna, põllumajanduse, naiste õiguste küsimustega tegelevad komisjonid on kodanikeühenduste tähtsaimad partnerid arengukoostöö-sõbralikke Euroopa Liidu reformide toetamisel.

CONCORD-i manifest pakub uuele Euroopale arengukoostöö perspektiivi. Ta toob välja kolm põhieesmärki.

1. Selged prioriteetidid EL arengukoostööle, mis tegeleb vaesuse vähendamise, inimõiguste kaitse ja demokraatia edendamise
2. Abi sidusus Euroopa poliitikatega: arengukoostöö poliitika sidusus kaubanduse, ühise põllumajanduspoliitika ja kalanduspoliitikaga ja ühise välis- ja julgeolekupoliitika ning kaitsepoliitikatega

3. Demokraatlik vastutus: tugev poliitiline toetus arengukoostööpoliitikale.

Kodanikuühiskonna organisatsioonid ja vabaühendused, kes töötavad rahvusvahelise arengu, humanitaarabi ja arenguhariduse alal kogu Euroopa Liidus ja liituvates riikides on huvitatud koostööst parlamendisaadikutega. Ärge kõhelge meiega kontakti võtmast täiendava informatsiooni saamiseks ja koostööks avalikkuse teadlikkuse tõstmisel.

Eesmärk nr 1: Selgete prioriteetide ülesseadmine EL arengukoostööks: võitlus vaesuse vähendamise, inimõiguste kaitse ja demokraatia eest

Globaalsed abivood peavad rohkem kui kahekordistuma, et vastata ÜRO Aastatuhande eesmärkidele (*Millennium Development Goals*) ja Euroopa Liit peab võtma siin juhtiva positsiooni. Tõhus ja efektiivne abi on suunatud neile, kes seda kõige rohkem vajavad. Siiski on lõhe, mis valitseb Euroopa Liidu poliitika kohustuste vahel vaesuse vähendamiseks, inimõiguste tagamiseks ja demokraatia arenguks ning Euroopa Liidu reaalse abivoogude vahel, praegu väga suur. Parlamendisaadikud peavad võitlema sellise häbiväärse trendi vastu.

Euroopa Liidu abi on järjest rohkem suunatud keskmise sissetulekutasemega riikidele "lähivälismaal", mis on tähtsad kaubanduse ja migratsiooniga seotud teemade tõttu. Demokraatlikku arengusse on investeeritud ebapiisavalt ressursse ja poliitilist tahet. 2003. aastal määras Euroopa Komisjon täiendavad 250 miljonit eurot migratsiooni-vastaste meetmete rahastamiseks kolmandates riikides, kes on nõus alla kirjutama tagasivõtmise lepingud – seda on kaks ja pool korda rohkem kui kogu eelarve organisatsioonil "Euroopa Initsiatiiv Demokraatia ja Inimõiguste eest" (EIDHR). Puuduvad tegelikul osalusel põhinevad EÜ Riigistrateegia Dokumentide (*EC Country Strategy Papers*) koostamise protsessid arengumaades ja seetõttu domineerib EL abi finantseerimises transpordisektori ning eelarveline toetamine, selle asemel et toetada eesmärgipäraselt vaesuses elavate inimeste põhivajaduste rahuldamist.⁵

Euroopa Parlamendi saadikud, eriti arengukoostöö, eelarve ja välispoliitika eest vastutavate komisjonide liikmed, võivad olla jõulised EL abiprogrammide reformide toetajad.

Kasutades oma suurt mõjujõudu eelarve küsimustes, on Euroopa Parlamendil mängida suur roll selles, mis puudutab EL arengualase koostöö kohustuste täitmist:

- Euroopa Liidu iga-aastane eelarve ja uued finantsperspektiivid aastaks 2007-2013 peavad suurendama abiassigneeringuid, mis on suunatud vaesuse vähendamisele madala elatustasemega riikides.
- Otsuses Euroopa Arengufondi eelarvestamise kohta tuleks paika panna õiguslikud garantiid selle kohta, et ei väheneks abi Aafrika, Kariibi ja Vaikse ookeani riikidele (ACP) Cotonou lepingus määratletud aja jooksul (kuni 2020).

⁵ Viimaste andmete alusel saab haridus 6,3% ja tervishoid 4,3% kogu Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani riikidele (ACP, Cotonou leping) minevatest abisummadest (http://europa.eu.int/comm/development/body/cotonou/index_en.htm). Andmed viimasest Euroopa Arengufondi aruandest (Allikas: Aprovev)

Eesmärk nr 2: Arengupoliitika sidusus Euroopa poliitikaga

Rohkem kui kaks kolmandikku Euroopa kodanikest usub, et Euroopa Liit toetab globaalse vaesuse vähendamist. Oma koostöös arengumaadega on EL andnud lubaduse järgida arengukoostöö poliitikaid ja strateegiaid, mis põhinevad võitlusele vaesuse vastu, toetavad inimõiguste järgimist ja aitavad täita Aastatuhande eesmärke.

Oluline on rõhutada, et see jääb meie selgepiiriliseks eesmärgiks. Euroopa põhiseadusliku lepingu väljatöötamine ja Komisjoni struktuuri muutmine, mille üle hetkel vaieldakse, on näidanud, et eksisteerib reaalne oht, et arengukoostööd võidakse pidada vähetähtsaks välispoliitika allharuks või selle instrumendiks. Arengukoostöö poliitikale on nähtud ohtu tõusmas ka kaubanduse, põllumajanduse ja ühtse välis- ja julgeolekupoliitika kokkulepetest.

Eraldiseisev volinik arengukoostöö ja humanitaarabi jaoks

Järgmises Euroopa Komisjonis peaks arengukoostöö ja humanitaarabi olema esindatud eraldiseisva voliniku kaudu, et peegeldada Euroopa Liidu kodanike ootusi. Tal peaks olema täielik hääleõigus, selge mandaat ja haldusala, mis lubaks tal esindada arengukoostöö ja humanitaarabi huve Nõukogu, Parlamendi ja rahvusvaheliste institutsioonide ees. Tema mandaat peab tal lubama teha koostööd EL delegatsioonidega arengukoostöö küsimustes ja süvendada Euroopa Liidu poliitikate sidusust arengukoostöö eesmärkidega, kui need avaldavad mõju arenguriikidele. Ta peab vastutama administratiivse struktuuri eest, mis vaatab üle kogu projekti tsükli alates arengukoostöö poliitikate väljatöötamisest kuni arengukoostöö aspektideni programmi koostamises ja arengukoostöö projektide täitmiseni.

Kaubanduspoliitika sidusus arengukoostöö poliitikaga

Euroopa Liidu kaubanduspoliitika toetab vabakaubandust, kui see sobib Euroopa huvidega, rohkem kui õiglast kaubavahetust arengumaadega. Euroopa institutsioonides kaldub tasakaal otsuste tegemisel kindlalt EL korporatsioonide ekspordi potentsiaali poolele võrreldes arengukoostööga. Kaubanduspoliitika otsuseid võtab vastu "Artikli 133 Komisjon", kus osalevad kaubandus- ja tööstusspetsialistid, laua taga pole kohta arengukoostöö ekspertidele. Euroopa Parlament saaks edendada kaubanduspoliitikat, mis toetaks vaesuse vähendamist ja jätkusuutlikku arengut.

Ühtse põllumajandus- ja kalanduspoliitika sidusus arengukoostöö poliitikaga

Euroopa Liidu aastaeelarvest, 100 miljardist eurost, läheb 40% ühisele põllumajanduspoliitikale, kuigi talunikud moodustavad Euroopa Liidu töötavast elanikkonnast vaid 4%. Euroopa lehmadele on subsiidium päevas keskmiselt 2 USA dollarit (1,6 eurot), samas kui pool maailma elanikkonnast peab päevas läbi ajama vähem kui dollariga. Euroopa Parlament saab seista Euroopa Liidu põllumajanduse subsideerimise reformi eest. Subsideerimine tekitab kunstlikult odavate põllumajandusproduktide "dumpingu", mis kahjustab tõsiselt arengumaade maaelu jätkusuutlikkust. Sidusprintsip Euroopa Liidu Lepingus on selgelt arengut soodustav: EL põllumajanduspoliitikat tuleb reformida

ja tagada selle sidusus EL kohustustega jätkusuutliku maaelu arendamiseks Euroopas ja arengumaades.⁶

Ühtse välis- ja julgeolekupoliitika ning ühtse julgeoleku- ja kaitsepoliitika sidusus arengukoostöö poliitikaga

Poliitikate sidusus peaks olema Euroopa Liidu välispoliitika peaesmärk.⁷ 2001. aasta 11. septembri järgse globaalse julgeoleku agenda tõttu on aruteludes EL arenguabist Euroopa Liidu põhiseaduses ja Euroopa Liidu uues julgeolekudoktriinis domineerinud nn. kõvad julgeolekuteemad. Ei tohi aga lubada arengukoostöö institutsioonide, poliitikate ja instrumentide marginaliseerumist ja allutamist uues Euroopas. Euroopa ühine välis- ja julgeolekupoliitika ning ühine julgeoleku- ja kaitsepoliitika peaksid peegeldama seostatud, terviklikku, globaalset Euroopa julgeoleku strateegiat, mille prioriteediks on inimõigused ja demokraatia, fookuses aga poliitilise tähelepanu ja ressurside suunamine "unustatud kriisidele" arengumaades. Euroopa Liit peab kasutama oma mõju ja hoobasid, et anda arengumaade valitsustele multilateraalsetes institutsioonides suurem hääleõigus ja mõjujõud. Et tohi lubada teist Rwandat ega Srebrenicat, uue Euroopa tegevus peab vastama tema globaalsele vastutusele.

Eesmärk 3: Demokraatlik vastutus (aruandekohustus): tugev poliitiline toetus arengukoostööle

Euroopa Liidu välissuhete ja arengukoostöö reformimine sõltub nende demokratiiseerumisest. Aruandekohustus huvirühmade ja kasusaajate ees peab olema kesksel kohal Euroopa Liidu tegevuses, sealhulgas EL suhetes arenguriikidega. See nõuab protseduurilisi, institutsionaalseid ja eelarvelisi reforme, mis arendaksid edasi läbipaistvust ja osalust otsustamisel, demokraatliku osalusruumi loomist kodanikele ja Euroopa Parlamendi rolli tähtsustamist.

Euroopa Liidu delegatsioonidele arengumaades tuleb anda poliitilised suunised ja vahendid, et tagada kohalike ühenduste ja omavalitsuste efektiivne osalus otsustes EL poliitika kohta, mis mõjutavad nende endi elatusvahendeid ja kogukondi.

Inim- ja raharessursid, et toetada kodanikuühiskonna tegutsemist arenguhariduses, poliitilises dialoogis ja otsuste täitmisel, on praegu häbiväärselt ebapiisavad. Euroopa Liidu institutsioonide tasemel tuleb tugevdada ja kaitsta poliitilist ruumi arengu jaoks.

⁶ Artikkel 130U (Artikkel 177 Amsterdami Lepingus) on esimene artikkel Maastrichti Lepingus arengukoostöö kohta. See esitab selged arengukoostöö eesmärgid EL-le [CEC/CEC, 1992 : 61]: « Liit arvestab Artiklis 130U paika pandud eesmäärke oma poliitikates, mis tõenäoliselt omavad mõju arengumaadele. »

⁷ OECD pakub kasulikke analüüsi poliitilise sidususe vahendite kohta: poliitiline juhtimine, strateegiline poliitika raamistik, keskne ülevaade ja koostöövõime, hea analüüs ja selge definitsioon, poliitiliste konfliktide nägemise ja lahendamise mehhanismid, poliitiliste prioriteetide ja eelarve surve tasakaal, monitooringumehhanism ja administratiivse kultuuri edendamine.

Inimõigused

Inimõigusi ja demokraatiasid kaitsvate vabaühenduste võrgustik

Inimõigused - väljakutse uuele Euroopa Parlamendile

Inimõiguste, demokraatia ja konfliktide vältimise heaks töötavate ühenduste sõnum saadikukandidaatidele ja parteidele⁸

Väärtuste ühendusena põhineb Euroopa Liit tugevalt demokraatia, inimõiguste ja õigusriigi põhimõtetel. Need põhimõtted peavad juhtima kõiki EL poliitikaid ja tegevusi, kaitsmaks põhiõigusi EL-s ja parandamaks inimõiguste olukorda kogu maailmas.

Euroopa Parlamendi ülesanne on selgitada Euroopa Nõukogule ja Komisjonile, kuidas juhtida Euroopa Liidu inimõiguste poliitikat nii Euroopas kui kogu maailmas.

Inimõigused Euroopa Liidus

Euroopa Liit ja tema liikmesriigid on kohustatud toetama rahvusvahelist õigust inimõiguste kaitse, humanitaarabi ja pagulaste vallas. Rassism ja võõrastevaenulikkus, diskrimineerimine, politsei brutaalsus, vaesus ja sotsiaalne tõrjutus on siiani igapäevane reaalsus Euroopas ja Euroopa Liidu liikmesriigid seisavad silmitsi tõsiste probleemidega inimõiguste tagamisel.

Euroopa Liidu püüdlus rajada Euroopas vabadusel, turvalisusel ja õigusel põhinev ala on loonud kogumi seadustest ja konkreetsetest aktsioonidest kohtu- ja politseikoostöö, asüüliküsimuste ja immigratsiooni alal. Tulevikus suurenevad Euroopa Parlamendi volitused kaasotsustamiseks kohtu- ja siseasjade sfääris. Samal ajal on alates 2001. aastast suurenenud julgeolekuriskid, mis on pannud kodanikuvabadused ja ka pagulaste ja migrantide kaitse seadused riski alla.

Euroopa Liidu laienemine tõstab veelgi inimõiguste kaitse tähtsust EL sees. Põhiõiguste harta vastuvõtmine ja selle lülitamine uude väljapakutud põhiseadusse kinnitab Euroopa Liidu kohustusi, aga iseeneslikult ei garanteeri veel nende tõhusat järgimist.

Euroopa Parlament peaks kindlustama, et:

⁸ Inimõigusi ja demokraatiasid kaitsvate vabaühenduste võrgustikku kuuluvad: *Amnesty International, Christian Solidarity Worldwide, Coalition for the International Criminal Court, Euro-Mediterranean Human Rights Network, Human Rights Watch, Humanist Committee on Human Rights, International Federation for Human Rights (FIHD), International Federation of Christian Associations for the Abolition of Torture (FIACAT), International Federation Terre des Hommes, International Rehabilitation Council for Torture Victims (OMCT), Open Society Institute, Search for Common Ground, World Organisation against Torture (OMCT), World Vision*

- ***Seatakse sisse efektiivsed monitooringu ja aruandekohustuse mehhanismid, mis peavad kindlustama Euroopa Liidus inimõiguste järgimise kõrgeimad standardid.***
- ***Euroopa Liidu ühtne asüülisüsteem põhineb kindlalt rahvusvahelisele õigusele paguluse ja inimõiguste kohta.***
- ***Põhiõiguste harta saab õiguslikult siduvaks, garanteerides kõikide inimeste individuaalsed õigused, väldib diskrimineerimist ja on seadusjõuline Euroopa Kohtu ja riikide kohtute kaudu.***

Inimõigused maailmas

Euroopa Liit on võtnud endale kohustuse kaitsta demokraatlikke väärtusi ja inimõigusi kogu maailmas. Selle teostamiseks on vajalik sidus välispoliitika, millest juhinduvad liikmesriigid tegutsevad kooskõlas ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga, mille aluseks on rahvusvaheline õigus ja mis on kooskõlas ka ühenduse tegevusega kolmandates riikides välisabi ja koostöö vallas. Siiski on ajal, mil Euroopa Liidu ees seisavad suured muutused, üha raskem järgida tõhusat inimõiguste agendat.

Inimõiguste kaitse praktiline rakendamine nõuab Euroopa Liidult efektiivseid lisaakte, kaasa arvatud inimõiguste klausleid lepingutes kolmandate riikidega ja juhtnööre surmanuhtluse, piinamiste, inimõiguste alase dialoogi ja sõja jalus laste probleemide lahendamiseks. Samal ajal peavad inimõigused ja konfliktide vältimine olema pidevalt tähtsaimal kohal välispoliitika kõikides aspektides; "sõjas terrori vastu" peab iga meede, mida rakendatakse turvalisuse suurendamiseks, järgima inimõiguste tagamist, sealhulgas ka inimõiguste kaitsjate oma. Euroopa Liidu arendatav julgeolekustrateegia peab endasse haarama kontrolli käsirelvade üle ja tegema preventsiiooni õiguste dimensiooni konkreetsemaks, pöörates erilist tähelepanu kõige haavatavamale kontingendile, naistele ja lastele.

Olles järjest tähtsam rahvusvaheline tegija, on Euroopa Liidul võimalus anda otsustav panus mitte ainult vaesusest ja sotsiaalse ebaõiglusest tingitud barjääride lõhkumisele, mis on lahutamatult seotud inimõiguste toetamise ja demokratiseerimisega, vaid ka õiglasema maailmakorra loomisele vastutustundelise globaalse valitsemise kaudu. See nõuab jätkusuutliku arengu laiahaardelist strateegiat, mis hõlmab inimõiguste, majanduslikku, keskkonnakaitse ja sotsiaaldimensiooni.

Euroopa Parlament peab kindlustama, selle et:

- ***Euroopa Liit saab tagasi kollektiivse eesmärgikindluse, mis on vajalik selleks, et inimõiguste alaseid eelmärke oma välispoliitikas efektiivselt ja sidusalt järgida.***
- ***Kehtestatakse efektiivsed mehhanismid, et monitoorida ja arendada inimõiguste alaste kokkulepete täitmist EL lepingutes kolmandate riikidega.***
- ***Inimõiguste järgimise süsteem on rakendatud EL välisuhete kõikides valdkondades, kasutades inimõiguste mõju hindamist.***
- ***Õiguste kaitse asetatakse konflikti vältimise ja lahendamise keskmesse.***

Uus Euroopa Parlament inimõiguste vallas

Euroopa Parlament on võidelnud inimõiguste eest kogu oma eksisteerimise aja. Kuigi enamikus valdkondades, mis puudutavad inimõigusi, on tema pädevus olnud rohkem poliitiline kui formaalne, on 1999-2004 seadusandlik kogu hakanud kujundama selgemat positsiooni enda kui organi suhtes, mis saab pärida aru Euroopa Nõukogult ja Komisjonilt nende meetodite kohta, kuidas need organid teostavad Euroopa Liidu inimõiguste alast poliitikat. Siiski on seni puudunud struktuur ja ressursid nende küsimustega efektiivseks tegelemiseks.

Nende ülesannete täitmiseks peab Euroopa Parlamendi uus koosseis parandama oma teovõimet, et tuua Euroopa Liidu püüdlustesse inimõiguste kaitsel enam sidusust, läbipaistvust ja aruandekohustust. Sel moel võib ta vähendada lõhet taotluste ja poliitiliste realiteetide vahel ning laiendada demokraatlikku legitiimsust ja Euroopa Liidu aktsioonide mõjukust inimõiguste kaitseks nii Liidu sees kui ka mujal maailmas.

Euroopa Parlament peab tugevdama oma struktuuri ja teovõimet inimõiguste vallas:

- *Vajalik on struktuurane koostöö komisjonide vahel, kes tegelevad inimõigustega (välispoliitika, kodanike õigused, arengukoostöö ja naiste õigused), et tagada Euroopa Liidu inimõiguste poliitika sidusus.*
- *Väliskomisjoni taasasutatud inimõiguste alamkomisjon peab olema inimõiguste alase töö keskpunktiks kõigi EL välissuhete lõikes.*
- *Administratsioon peab tugevnema, et ta saaks toetada Euroopa Parlamendi inimõiguste alast tegevust kõikides valdkondades.*

Me loodame dialoogi süvenemist ja laienemist Euroopa Parlamendi ja kodanikuühiskonna vahel. Inimõiguste, demokratiseerimise ja konfliktivältimisega tegelevad ühendused on valmis täielikuks koostöökse uue Euroopa Parlamendiga ja kõigi tema liikmetega oma kaksikeesmärkide saavutamiseks. Nendeks eesmärkideks on, et EL oleks muutuste tegemisel maailmas veelgi jõulisem ja tagaks põhiõiguste järgimise oma kodus.

Inimõigusi ja demokraatiat kaitsvate vabühenduste võrgustiku kontaktandmed:
Amnesty International amnesty-eu@aieu.be
FIDH fidh.bruxelles@skynet.be
Open Society Institute osi-brussels@osi-eu.org

**EUROOPA PARLAMENDI 2004. AASTA VALIMISED:
MIDA TAHAVAD SOTSIAALKÜSIMUSTEGA TEGELEVAD KODANIKUÜHENDUSED
PARLAMENDI SAADIKUTELT?**

Ühendus "Sotsiaalküsimustega tegelevate Euroopa kodanikuühenduste platvorm" (*Social Platform*) asutati 1995. aastal ja ta koondab endasse ligi 40 Euroopa valitsusvälist organisatsiooni, föderatsiooni ja võrgustikku, mis töötavad hooliva ühiskonna loomise ja Euroopa Liidu sotsiaalset dimensioon edendamise nimel.

Sotsiaalplatvormi liikmed esindavad tuhandeid organisatsioone, föderatsioone ja vaba- tahtlikke ühendusi nii kohalikul, regionaalsel, rahvuslikul kui ka Euroopa tasandil, esindades seega laialdast hulka kodanikuühiskonna huvisid. Siia kuuluvad naiste, vanurite, puuetega inimeste, töötute, vaeste, geide, lesbide, noorte, laste ja perede ühendused. Liikmesorganisatsioonid lülitavad kampaaniasse sellised teemad nagu sotsiaalne õigus, kodutus, elukestev õppimine, tervisekaitse ja rassismi vastu seismine.

Täpsem info on saadaval koduleheküljel www.socialplatform.org

2004 – 2009: Millised on peamised poliitilised väljakutsed?

Järgnevad viis aastat on Euroopa tulevikule otsustava tähtsusega. Peamine väljakutse on näidata Euroopa kodanikele, kuidas Euroopa Liit saab töötada nende heaks. Parlamendiliikmetel kui Euroopa kodanike esindajatel on võtmeroll tagamaks, et ehitame Liitu, kus inimeste huvid on esikohal.

Järgnevalt on toodud mõned EL tasandil töötavate sotsiaalküsimustega tegelevate valitsusväliste organisatsioonide ideed, kuidas testida EP saadikukandidaatide pühendumust luua sotsiaalselt õiglane ja hooliv Euroopa – milliste poliitikate või teemade kohta võiksite esitada küsimusi ja millised vastused võite tõenäoliselt oodata.

Need on vaid mõned ideed – Sotsiaalplatvormi liikmed on kirja pannud oma prioriteetid Euroopa Parlamendi valimisteks, mis võivad anda teile täpsemat infot mõningate konkreetsete valdkondade kohta.

Sotsiaalse Euroopa ülesehitamine

Sotsiaalplatvorm nõuab parlamendisaadikutelt edendada visiooni sellisest Euroopast, kus pole esikohal majanduskasv. Üksnes majanduskasv ei too automaatselt kaasa "tervet ühiskonda". Euroopa Liit peab leidma tasakaalu oma majanduspoliitikate ja nende poliitikate vahel, mis võitlevad sotsiaalse tõrjutuse ja diskrimineerimisega.

Kuigi teile võib tunduda, et sotsiaalpoliitikaga tuleb tegeleda esmaselt rahvuslikul tasandil, on oluline lülituda ka poliitikasse, mida teeb Euroopa Liit. Kõikidel Euroopa

Liidu poliitikal on mõju ka sotsiaalsfäärile (näiteks võib tuua konkurentsi ja siseturu kaitse). Euroopa Liidu liikmesriikide valitsused on tihti saavutanud ka mitteformaalseid kokkuleppeid parima poliitika kohta erinevates valdkondades, nimetagem näiteks sotsiaalse kaitse tagamist. Vabaühendused peavad olema kursis sellega, mida öeldakse ja tehakse Euroopa Liidu tasandil ja mõjutama enda parlamendisaadikuid toetama sellist Euroopa Liitu, mille poliitikal oleks positiivne sotsiaalne mõju.

KÜSIMUS: Millise Euroopa eest te seisate?

KÜSIMUS: Kas te toetate Euroopa Sotsiaalset Mudelit, mis ühendab tugeva majanduse ja tõhusa sotsiaalse kaitse ning sotsiaalsed õigused?

KÜSIMUS: Kas te olete pühendunud Euroopa Liidu Lissaboni kokkuleppe eesmärkide saavutamisele?

Järgneva viie aasta poliitikaid silmas pidades võiksite küsimusi esitada järgmistel teemadel:

- **Lissaboni strateegia sotsiaalsete elementide arendamine.** Aastal 2000 otsustasid Euroopa Liidu juhid Lissabonis Euroopa liidu strateegiate üle aastaisk 2000 – 2010, et *“Euroopa Liidust saab kõige konkurentsivõimelisem ja dünaamilisem teadmispõhine majandus maailmas; majandus, mis on võimeline säästlikuks majanduskasvuks, võimaldades inimestele paremaid töökohti ja suuremat sotsiaalset sidusust”*. Siia kuulub ka sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemine. Praegu, neli aastat hiljem, on siiski näha, et mitmed juhid põikleavad kõrvale võetud sotsiaalküsimusi puudutavate kohustuste täitmisest. Lissaboni strateegia vaheülevaade tehakse 2005. aasta kevadel ja parlamendisaadikutel on ülesanne küsida valitsustelt aru nende tegevuse kohta, mis peab näitama, et **Euroopa ei taotle “majanduskasvu iga hinna eest”**, vaid taotleb sellist arengut, mis on hooliv ja toetub poliitikale, mis toob majanduskasvust saadava kasu iga inimeseni.
- Parlamendiliikmed peavad **toetama Euroopa Liidu ulatuses vaesuse vähendamist ja sotsiaalse tõrjutuse likvideerimist** ning vastavaid all-teemasid.
- Euroopa Liit on viimase viie aasta jooksul teinud läbi silmapaistva arengu, kohustudes järgima seadusi, mis keelavad tööelus diskrimineerimise vanuse, seksuaalse sättumuse, usu või puuete tõttu, ja mis keelavad rassilise diskrimineerimise nii tööelus kui ka muudel aladel (haridus, sotsiaalne kaitse jne). Siiski on palju tööd veel teha ja tulevased **EP saadikud peavad edendama edasist diskrimineerimisvastast seadusandlust** kõigis eluvaldkondades.
- Parlamendisaadikud peavad **edendama soolise võrdõiguslikkuse poliitikat**. Uus Parlament peab vastu võtma seadused **meeste ja naiste võrdse esindatuse kohta Parlamendi komisjonide juhtimisel** ja Parlamendi administratsioonis.
- Parlamendiliikmed peavad olema kindlal seisukohal **inimõigustel põhineva migratsiooni ja integratsioonipoliitika** suhtes, mis toetab migrantide täielikku integratsiooni. Olukorras, kus valitsused võtavad järjest enam julgeolekul põhineva hoiaku migrantide suhtes, on Parlamendil võtmeasukoht inimõiguste kaitsel.
- Parlamendisaadikud peavad toetama **tõsiseid reforme sotsiaalse kaitse süsteemides** (pensionireform, tervishoid, vanurite hooldus, sotsiaalne hoolivus), mis tagab kodanikele adekvaatse kaitse.

- Parlamendisaadikud peavad **edendama poliitikaid, mis toetavad jätkusuutlikku arengut**, mis baseerub kolmele üksteist tugevdavale sotsiaal-, keskkonda kaitsvate ja majanduspoliitikate sambale. Valitsused peavad leppima kokku, et investeeritakse säästlikesse kaupadesse ja avalikesse teenustesse.
- Eraettevõtetal on tähtis osa sotsiaalselt õiglase ühiskonna loomisel. Parlamendisaadikud peavad võtma enda peale ülesande propageerida siduvate EL reeglite loomist **ettevõtete sotsiaalse vastutuse asjus (CSR - Corporate Social Responsibility)**. See käib eriti reeglite kohta, kuidas ettevõtted deklareerivad oma CRS poliitikat / põhimõtted ja annavad igaaastaselt aru, kuidas nad neid ettevõttes teostavad.
- Parlamendisaadikud peavad lülituma debatti avalike teenuste kohta ja **meenu-tama poliitikutele, et seadusi luues tuleb arvestada sotsiaalseid teenuseid**. Konkurentsi ja siseturukaitse reeglid tuleb kujundada nõnda, et nad oleks kooskõlas sotsiaalteenuste ülesannetega.

Parlamendisaadikud saavad edendada sotsiaalvaldkonda positiivselt mõjutavaid poliitikaid ka juhul, kui nad ise ei istu komisjonis, mis otseselt tegeleb tööhõive- ja sotsiaalpoliitikaga. Näiteks parlamendisaadik, kes töötab majandus- või rahandusasjades tegelevas komisjonis, võib nõuda, et võetaks arvesse majanduspoliitikate sotsiaalset toimet. Kuna sotsiaalne tõrjutus on mitmedimensiooniline probleem, siis mõjutavad seda paljud poliitikad – toetades sotsiaalset hoolivust, toetab see omakorda kvaliteetset tervishoiuteenust, elukestva õppe võimalusi, kultuurist osasaamise võimalusi ja põhiteenuste (näiteks transport, elekter jne) kättesaadavust. Alati tuleb siinjuures rõhutada diskrimineerimise vältimist.

Parlamendisaadikud saavad erinevaid teemasid toetada partei-ülestes töögruppides töötades, esitades kindla suunitlusega küsimusi Euroopa Komisjonile ja Euroopa Nõukogule (küsimused poliitilise protseduuri, resolutsioonide toetamise, tõese info andmise kohta valijatele jne).

Raha

- Parlamendiliikmed peavad seisma hea selle eest, et **struktuurifondide programmid** aastateks 2007 – 2012 juhinduksid EL sotsiaalse kaasatuse strateegiast ja et seda raha saaksid kasutada ka vabauhendused, kes tegelevad vaesuse kõrvaldamise ja sotsiaalse tõrjutuse küsimustega.
- Parlamendiliikmed peavad seisma selle eest, et märkimisväärne **osa EL eelarvest läheks sotsiaalsete eesmärkide saavutamiseks**, sealhulgas sotsiaalse hoolivuse ja diskrimineerimise programmide rahastamiseks, samuti tuleb rahastada solidaarsusprogramme Euroopa vaesema ja rikkama osa erinevuste vähendamiseks. See on eriti oluline uute parlamendiliikmete esimese aasta jooksul, sest siis määrab Euroopa Liit oma eelarve prioriteedid aastaks 2007 – 2013, nn finantsperspektiivid. Parlamendil on Nõukoguga võrdne jõud eelarveküsimustes ja võib seega avaldada reaalselt mõju nii Euroopa Liidu finantsplaneerimisele kui aasta eelarvetele.

KÜSIMUS: Kas lubate toetada eelarve olulise osa paigutamist sotsiaalsete eesmärkide saavutamisele finantsperspektiivi leppes?

Demokraatia ja osalus

- **Kodanikud peavad saama öelda sõna sekka Euroopa Liidu poliitikas.** Parlamendisaadikutel on tähtis osa avatuse ja läbipaistvuse soodustamisel poliitiliste otsuste tegemises. Nad peavad nõudma seda, et Euroopa Liidu kodanikel oleks juurdepääs informatsioonile, mis võimaldaks neil otsustamises osaleda.
- **Toetus kodanikuühiskonnale.** Parlamendiliikmed saavad palju ära teha, et kodanikuühiskonna hääl, mis esindab miljoneid kodanikke üle Euroopa, Euroopa Liidu poliitikategemises kuuldamaks teha. Parlamendisaadikud võivad nõustuda kohtuma ühendustega, võtma tõsiselt kodanikuorganisatsioonide poolt öeldavat, osalema nende poolt korraldatud kohtumistel ja propageerima kodanikeühenduste seisukohti komisjonides. Nad võivad toetada kodanikeühendusi eelarveotsustes.

KÜSIMUS: Kuidas te teeksite Euroopa demokraatlikumaks?

KÜSIMUS: Kas te toetate esindusgruppide osalust (k.a. kodanikuühendused) Euroopa Liidu poliitikate tegemisel, kuulates ära nende arvamused ja toetades nende rahastamist?

Protsessid

- Parlamendiliikmed peavad kindlustama selle, et Euroopa Liidu erinevad poliitikad teeniksid üht eesmärki. Sotsiaalplatvorm seisab "**ühendatud poliitikategemise**" ("**joined-up policy-making**") eest Euroopa Liidus, mis tähendab eelkõige seda, et majanduspoliitika peab olema kooskõlas sotsiaalsete ja keskkonnakaitseliste eesmärkidega. Parlamendisaadikud peavad mõjutama Euroopa Ülemkogu avaldama suuremat poliitilist toetust "ühendatud poliitikategemisele" ja nõudma Komisjonilt selleks paremate protseduurireeglite väljatöötamist. EP peaks alati kaaluma, kuidas **tagada tõhus poliitiline koordineerimine oma komisjonide vahel.**

KÜSIMUS: Kuidas parandaksite sidusust Euroopa Liidu poliitikate vahel?

NB! Tutvuge Sotsiaalplatvormi liikmete valimismanifestidega, et saada teada nende detailsemaid nõudmisi erinevates teemavaldkondades.

Kodanikeühenduste kontaktgrupp

Kodulehekülg: www.act4europe.org

1. Sotsiaalplatvorm (*The Social Platform*)

Sotsiaalplatvormi (*Platform of European Social NGOs*) moodustavad 39 Euroopa valitsusvälist organisatsiooni, föderatsiooni ja võrgustikku, kes tegutsevad sotsiaal-sektoris ja esindavad Euroopa kodanikuühiskonna huvide laia spektrit. Siin on organisatsioone, kes esindavad naisi, vanureid, puuetega inimesi, töötuid, vaeseid, geisid, lesbiseid, noori, lapsi ja peresid. Liikmesorganisatsioonid hõlmavad ka ühendusi, kes osutavad sotsiaalteenuseid ja neid kes töötavad sotsiaalsete teemadega nagu sotsiaalne õiglus, kodutus, elukestev õpe, tervishoid, rassismivastane võitlus.

Kontakt www.socialplatform.org

2. Roheline 8 (*The Green 8*)

Keskkonnaküsimustega tegelevate kodanikuühenduste mitteametlik platvorm, nn Roheline 8, koosneb järgnevatest organisatsioonidest: *European Environmental Bureau, Birdlife International (European Community Office), Climate Network Europe, European Federation for Transport and Environment, Friends of the Earth, Greenpeace Europe, International Friends of Nature, WWF (European Policy Office)*. Kontaktgrupis esindab *Green 8't European Environmental Bureau*, mis on suurim keskkonnaküsimustega tegelevate kodanikuorganisatsioonide föderatsioon Euroopas.

Kontakt: www.eeb.org

3. Inimõigusi ja demokraatiat kaitsvate vabaühenduste võrgustik (*The Human Rights and Democracy NGO network*)

Inimõiguste kaitse alane võrgustik haarab teiste hulgas järgmisi organisatsioone: *Amnesty International, Christian Solidarity Worldwide, Coalition for the International Criminal Court, Euro-Mediterranean Human Rights Network, Human Rights Watch, Humanist Committee on Human Rights, International Federation for Human Rights (FIDH), International Federation of Christian associations for the Abolition of Torture (FIACAT), International Federation Terre de Hommes, International Rehabilitation Council for Torture Victims (IRCT), Open Society Institute, Search for Common Ground, World Organisation against Torture (OMCT), World Vision.*

Kontakt: www.aieub.be

4. CONCORD

CONCORD on Euroopa kodanikeühenduste abi- ja arengukoostöö konföderatsioon. Tema koosseisus on kümme rahvusvahelist võrgustikku ja 18 rahvuslikku assotsiatsiooni Euroopa Liidu liikmesmaadest ja kandidaatriikidest, kes esindavad üheskoos ligi 1200 vabaühendust. Eesmärgiks on koordineerida arengukoostöö kodanikeühenduste poliitilisi aktsioone Euroopa tasandil ja ergutada infovahetust kodanikeühenduste vahel, samuti ka Euroopa Liidu institutsioonidega. CONCORD-i kuulub 15 rahvuslikku platvormi liikmesriikidest, aga ka Malta, Slovakkia, Tšehhi Vabariigi rahvuslikud platvormid. Siia kuuluvad ka 10 võrgustikku: *ActionAid Alliance*, *Aprodev*, *Caritas Europa*, *CIDSE*, *Eurodad*, *EuronAid*, *Eurostep*, *IPPF*, *Solidar*, *Terre de Hommes*.

Kontakt: www.concordeurope.org

5. Euroopa Ametiühingute Konföderatsioon (*The European Trade Union Confederation (ETUC)*)

Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni liikmeteks on praegu 74 rahvuslikku ametiühingute konföderatsiooni 34 Euroopa riigist, samuti 11 tööstusharu föderatsiooni, kokku umbes 60 miljonit liiget. Teised ametiühingustruktuurid nagu näiteks *Eurocadres (the Council of European Professional and Managerial Staff)* ja *EFREP/FERPA (European Federation of Retired and Elderly Persons)* tegutsevad ETUC-i egiidi all. ETUC koordineerib 39 ITUC-i (regioonidevahelised ametiühingute nõukogud) tegevust, mis organiseerivad ametiühingute koostööd piiriülel tasandil. ETUC-it tunnustavad Euroopa Liit, Euroopa Nõukogu ja EFTA kui ainukest ametiühingute esindajat Euroopa tasandil.

Kontakt: www.etuc.org

IV. Parteide kontaktid Euroopas

Vaata Lisa (*ingl. k.*):

<http://act4europe.horus.be/module/FileLib/EPelectionsPartIV-Partycontacts.pdf>